

UNAPRIJED ISPUNJENE PRIJAVE POREZA NA DOHODAK: SMANJENJE TROŠKOVA ZA OBVEZNIKE POREZA NA DOHODAK U SLOVENIJI

dr. sc. Maja KLUN*
Fakultet za upravo, Ljubljana

Izvorni znanstveni članak**
UDK 336.2(497.5)
JEL H21, H25

Sažetak

Pojednostavnjenje procedura i poboljšanja zakonodavstva vode smanjenju troškova ispunjavanja poreznih obveza. Uvođenje unaprijed ispunjenih prijava poreza na dohodak jasan je primjer pojednostavnjenja procedure ispunjenja porezne obveze. Važno je naglasiti da je prije uvođenja unaprijed ispunjenih prijava poreza na dohodak u Sloveniji bilo izmijenjeno i porezno zakonodavstvo. Ovaj rad prikazuje kakvi su rezultati istraživanja o troškovima ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak prije i nakon pojednostavnjenja porezne procedure u Sloveniji, iako je činjenica da porezno zakonodavstvo nije pojednostavnjeno. Rezultati pokazuju kako unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak smanjuju troškove ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak za oko 73%. Ipak, to je samo približna procjena jer se temelji na nekoliko pretpostavki.

Ključne riječi: troškovi ispunjavanja obveze, porez na dohodak, unaprijed ispunjena prijava poreza na dohodak, Slovenija

1. Uvod

Ispunjavanje zakonskih propisa obično rezultira različitim troškovima za fizičke osobe, poslovne subjekte i neprofitni sektor. To su financijski troškovi i troškovi ispunjavanja obveze, a posljednji se dijele na temeljne troškove ispunjavanja obveze i administrativne troškove (SCM Network, 2005). Financijski troškovi rezultat su konkretne i izravne obveze

* Zahvaljujem dvojici anonimnih recenzenata na vrlo korisnim komentarima i prijedlozima.

** Primljeno (Received): 27.10.2008.

Prihvaćeno (Accepted): 4.4.2009.

prijenosa svote novca vladi ili zakonski određenoj instituciji (npr. porezi, naknade). Troškove ispunjavanja obveze čine svi troškovi što ih imaju fizičke osobe, poslovni subjekti i ostale institucije pri ispunjavanju propisa, osim već spomenutih financijskih troškova. Temeljni su troškovi ispunjavanja obveze troškovi koje fizičke osobe, poslovni subjekti i neprofitni sektor plaćaju kako bi ispunili obveze koje od njih zahtijevaju zakoni i propisi vezano za proizvod ili proces njegove proizvodnje. Administrativni troškovi su troškovi koje snose poslovni subjekti, neprofitni sektor, javne vlasti i fizičke osobe pri ispunjavanju informacijskih zahtjeva vezanih za ispunjavanje propisa. To su, primjerice, troškovi za vrijeme utrošeno pri ispunjavanju formulara za dobivanje različitih dozvola.

Administrativni se, pak, teret sastoji od administrativnih troškova koje poslovni subjekti plaćaju isključivo zbog propisanih zahtjeva, a obuhvaća administrativne aktivnosti koje bi poslovni subjekti, građani ili neprofitni sektor prestali plaćati kada bi ti propisi bili ukinuti. Prema Sandfordu (1995), troškovi ispunjavanja porezne obveze općenito su definirani kao troškovi koji za porezne obveznike nastaju pri ispunjavanju poreznih propisa koji su im nametnuti zakonom i od poreznih vlasti, *isključujući* plaćanje samog poreza i bilo kojih troškova iskrivljenosti koji nastaju zbog poreza. Mjerenje troškova ispunjavanja porezne obveze postalo je važan predmet istraživanja u većini razvijenih zemalja prije više od dvadeset godina (Australija, Kanada, Nizozemska, Velika Britanija, SAD), u tranzicijskim državama početkom 2000-ih (Slovenija, Hrvatska, Češka), te u drugim zemljama u Aziji (Singapur, Malezija, Hong Kong, Indija), Africi (Tanzanija, Etiopija) i Južnoj Americi (Brazil) (v. Evans, 2003). Rezultati istraživanja o troškovima ispunjavanja porezne obveze (npr. Sandford i sur., 1989; Allers, 1994; Malmer, 1995; Pope, 1995; Evans i sur., 1998; Tran-Nam i sur., 2000; Ariff, 2001; Chittenden i sur., 2003; Vitek, Pavel i Pubal, 2003; Klun i Blažić, 2005; Das-Gupta, 2003; OECD, 2001; EU, 2004. i dr.) pokazuju da su troškovi ispunjavanja porezne obveze regresivni (obveznici poreza na dohodak s manjim dohotkom plaćaju nerazmjerno veće troškove od obveznika poreza na dohodak s većim dohotkom) i značajni (iznose do 2,5% BDP-a) (v. Evans, 2003), te su stoga važan dio troškova vezanih za poreze.

Revizijom Lisabonske strategije za poboljšanje konkurentnosti Europske unije (EU), poboljšanje propisa postalo je jedan od prioriteta. Stoga je mjerenje troškova ispunjavanja obveze postalo dio javne politike u državama članicama. Krajem 2006. godine usvojen je dokument koji na području EU poziva na 25-postotno smanjenje administrativnih tereta do 2012. godine (European Commission, 2006). Mjerenje troškova ispunjenja obveze općenito podrazumijeva mjerenje tih troškova vezanih za poslovne aktivnosti, npr. za poslovne subjekte i samozaposlene. I dok je prije više od dvadeset godina mjerenje troškova ispunjenja obveze za različite propise – uglavnom porezne – bilo vezano za ograničeni krug pojedinih istraživača, mjerenje tih troškova sada više nije samo u interesu istraživača, već primarno institucija središnje države, koje se trude izmjeriti utjecaj novoga i izmijenjenog zakonodavstva na ekonomiju. Smanjenje administrativnih tereta postalo je bitan pokazatelj konkurentnosti. Mreža standardnog modela troškova (engl. the *Standard Cost Model – SCM*) u EU razvila je standardni model za mjerenje troškova koji nastaju zbog različitih propisa. Iako ta metoda nije namijenjena potrebama znanstvenih istraživanja jer se procjena troškova obavlja samo na malom uzorku, ipak je to pokušaj da se procijene svi nepotrebni troškovi pojedinih dijelova zakonodavstva (detaljnije vidjeti SCM Network, 2005).

Pojednostavnjenje poreznih procedura u Sloveniji postalo je važan element politike smanjenja administrativnih tereta i danas je najčešće primjenjivano sredstvo za smanjenje takvih tereta. Ostala uobičajena sredstva za smanjenje administrativnih tereta jesu (OECD, 2007):

- mjerenje potencijalnih troškova prije uvođenja zakona;
- uvođenje elektroničkih usluga i one-stop shop usluga;
- smanjenje broja potrebnih licencija i dozvola;
- kodifikacija (spajanje postojećih pravila u određenom području u jedan zakonski oblik).

Kao što je već spomenuto, većina se radnji poduzima radi poslovnih subjekata, no mjerenje troškova ispunjavanja obveze važno je i za fizičke osobe i za neprofitne organizacije. Rad se fokusira na utjecaj unaprijed ispunjenih prijava poreza na dohodak na troškove fizičkih osoba. U ovom se radu istražuje utjecaj reforme poreza na dohodak na troškove ispunjavanja porezne obveze obveznika poreza na dohodak. U Sloveniji su ti troškovi mjereni za obveznike poreza na dohodak 2001. godine – vezano za poreznu 2000. godinu – što je bio temelj za provjeravanje istraživačke hipoteze kako pojednostavnjenje poreznih procedura rezultira znatnim smanjenjem troškova ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak. Porezna reforma 2004-2006. godine sadržavala je i niz izmjena zakonodavstva vezanoga za porez na dohodak. Najvažnija promjena s gledišta smanjenja troškova ispunjavanja porezne obveze jest uvođenje unaprijed ispunjenih prijava poreza na dohodak u 2006. godini. U ovom istraživanju ocjenjuje se promjena u troškovima ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak koji su za njih nastali u 2007. godini zbog uvođenja djelomično unaprijed ispunjenih prijava poreza na dohodak, te se procjenjuje očekivana promjena tih troškova u 2008. godini, nakon dodatne izmjene odnosno zbog uvođenja potpuno unaprijed ispunjenih prijava poreza na dohodak.

U nastavku rada prikazuju se važnije promjene u slovenskom zakonodavstvu koje su rezultirale promjenama u analiziranim troškovima, potom slijedi prikaz metodologije i uzorka, usporedba troškova ispunjavanja porezne obveze za 2000. i 2006. poreznu godinu te procjena troškova ispunjavanja za poreznu godinu 2007.

2. Međunarodna iskustva s unaprijed ispunjenim prijavama poreza na dohodak

Unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak nisu novost. Danska je 1990-ih bila prva europska zemlja koja je uvela unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak. Tu su praksu slijedile ostale skandinavske zemlje. Posljednjih godina unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak primjenjuju se u Belgiji, Čileu¹, Portugalu, Španjolskoj i Francuskoj (OECD, 2008), a njihova se primjena planira i u Australiji² i SAD-u. Problem pri uvođenju unaprijed ispunjenih poreznih prijava jest složenost poreznih sustava. Ako se porezni sustav ne pojednostavni, ne mogu se uvesti unaprijed ispunjene prijave poreza na

¹ U Čileu se planira upotreba elektroničkih računara kako bi se uvele unaprijed ispunjene prijave poreza na dodanu vrijednost.

² U Australiji se već primjenjuju unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak za osobe koje ispunjavaju prijavu preko Interneta.

dohodak. Osim toga, pojednostavnjenje samo po sebi vodi smanjenju troškova ispunjavanja porezne obveze, ali ne toliko koliko onda kad se kombinira s unaprijed ispunjenim prijavama poreza na dohodak (Highfield, 2006).

Ipak, ne provode se istraživanja procjene smanjenja troškova ispunjavanja porezne obveze kao rezultat uvođenja unaprijed ispunjenih poreznih prijava u većini zemalja. Jedino poznato istraživanje u znanstvenoj literaturi odnosi se na Švedsku, gdje je uvođenje unaprijed ispunjenih prijava poreza na dohodak smanjilo troškove ispunjavanja porezne obveze za 20% (Malmer, 1995). U ostalim zemljama procjene nisu tako precizne. U razdoblju od 2004-2005. Australci su potrošili više od 1,2 milijuna australskih dolara za rješavanje svojih poreznih obveza, uglavnom zato što je 74% poreznih obveznika trebalo profesionalnu pomoć. Elektronički unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak smanjile bi te troškove za 9 milijuna australskih građana koji elektronički ispunjavanju porezne obveze ili koji prijave podnose elektronički, uz pomoć poreznog agenta (Sampson, 2007). U Danskoj je 2004. godine 87% poreznih obveznika primilo unaprijed ispunjenu prijavu poreza i 67,5% njih nije trebalo više komunicirati s Poreznom upravom (Claps, 2006). Prema OECD E-Government Projektu (2006), unaprijed ispunjene porezne prijave smanjuju "greške" pri prijavi dohotka, a izmjerena je godišnja ušteda iznosila 200 milijuna eura. Neke procjene o uvođenju unaprijed ispunjenih poreznih prijava u SAD-u (Goolsbee, 2006) pokazuju kako bi unaprijed ispunjene porezne prijave smanjile troškove poreznih obveznika za 2 milijarde USD, uz pretpostavku da 40% poreznih obveznika odabere tu metodu. Kao što je već rečeno, većina tih procjena nije precizna.

Slovenija je uvela djelomično unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak 2007. godine i potpuno unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak 2008. godine. Važne promjene koje su bile potrebne u propisima iznesene su u sljedećem dijelu rada. Cilj ovog istraživanja bio je procijeniti smanjenje troškova ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak u Sloveniji nakon uvođenja unaprijed ispunjenih prijava poreza na dohodak. Istraživanje je provedeno 2007. godine, nakon što su uvedene djelomično unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak. Potrebno je naglasiti kako smanjenje troškova porezne obveze nije samo rezultat uvođenja unaprijed ispunjenih prijava poreza na dohodak, već i izmjena poreznih propisa. Stoga rezultate ovog istraživanja treba prihvatiti s oprezom. Ipak, iako su samo okvirna procjena, rezultati pokazuju kako uvođenje unaprijed ispunjenih prijava značajno smanjuje troškove ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak.

3. Važnije izmjene slovenskog poreza na dohodak tijekom porezne reforme 2004-2006.

Porez na dohodak u Sloveniji se plaća na dohodak fizičke osobe, a postoji šest kategorija dohodaka fizičke osobe:

- dohodak od zaposlenja (plaća, dodaci na plaću, dohodak zarađen na temelju ugovora o privremenom radu, mirovine i ostala primanja);
- dohodak od samozaposlenja;
- dohodak od poljoprivrede i šumarstva;

- dohodak od iznajmljivanja imovine i autorski honorari;
- dohodak od kapitala;
- drugi dohodak (npr. darovi).

Svaka se fizička osoba smatra zasebnim poreznim obveznikom. Porezna je godina kalendarska godina. Tijekom porezne godine plaća se predujam poreza. Isplatelji oporezivog dohotka moraju obračunati i platiti predujam poreza za poreznog obveznika.

Temeljna je porezna reforma u Sloveniji provedena 2004. godine. Izmijenjen je način oporezivanja dohotka fizičkih i pravnih osoba te su unesene promjene u sustav oporezivanja PDV-om. Uskoro je slijedio niz ispravaka i drugih amandmana navedenih poreznih zakona, a zatim amandmani vezani za oporezivanje dohotka fizičkih osoba po godinama.

Izmjene zakonodavstva iz 2004. godine, koje su stupile na snagu 2005. godine, rezultirale su sljedećim važnijim promjenama vezanima za porez na dohodak (Čok, 2007):

- proširenjem obuhvata oporezivanja kako bi se uključio svjetski dohodak (odnosno oporezivanjem dohotka zarađenoga u Sloveniji i u inozemstvu) te neki drugi oblici dohotka, poput kamata na štednju, stipendija zaposlenika, odabranih bonusa;
- smanjenjem postotka direktne porezne olakšice s 3 na 2% i smanjenjem standardiziranih troškova za određene vrste dohotka (npr. za dohodak od autorskih prava i dohodak od iznajmljivanja);
- blagim smanjenjem broja poreznih razreda sa 6 na 5 i smanjenjem najniže granične porezne stope sa 17 na 16%;
- unaprijed definiranim fiksnim iznosima porezne olakšice (prije toga raspored i visine olakšice bili su vezani za postotke prosječne godišnje bruto plaće).

U toj prvoj fazi amandmani su uglavnom rezultirali dodatnim troškovima ispunjavanja porezne obveze za obveznike jer su oni čiji je dohodak oporezivan prema novim zakonima morali prikupiti podatke o više vrsta dohotka te popuniti proširenu poreznu prijavu.

U 2005. godini Vlada je osnovala skupinu za poreznu reformu kako bi napravila nacrt amandmana vezanih za poreznu reformu iz 2004. godine. Najvažnija izmjena zakona o porezu na dohodak bilo je uvođenje sustava cedularnog oporezivanja, odnosno cedularno oporezivanje pasivnog dohotka poput kamata, dividendi i kapitalnih dobitaka. Administrativno, to je značilo i da su dividende, kamate i kapitalni dobitci primljeni u Sloveniji bili oporezivi na izvoru i nije ih bilo potrebno unositi u standardnu poreznu prijavu. Ipak, amandmani su rezultirali i dodatnim administrativnim poslom za one koji su primali kamate što su prelazile visinu olakšice ili dohodak iz inozemstva, te za one koji su ostvarivali kapitalne dobitke jer su od 2007. godine nadalje bili obvezni podnositi posebne porezne prijave (Čok, 2007).

Godine 2006. na snagu su stupili novi amandmani, koji su se primjenjivali od porezne godine 2007. te su stoga utjecali samo na porezne prijave od 2008. godine. Broj poreznih razreda ponovno je smanjen, i to s pet na tri. Najniža granična porezna stopa ostala je nepromijenjena, ali se najviša granična porezna stopa smanjila s 50 na 41%. Još jedna važna izmjena bilo je ukidanje nestandardnih oblika olakšica i povećanje opće porezne olakšice.

Za ovo je istraživanje važno pojednostavnjenje poreznog procesa koje je uvedeno – unaprijed ispunjene porezne prijave. Relevantne podatke o dohotku od trećih osoba (poslodavaca, banaka) vezane za porez na dohodak Porezna je uprava u Sloveniji i prije zadržavala i njima se koristila kao kontrolnim podacima. To znači da Porezna uprava ima podatke o svim dohocima koje porezni obveznici primaju od isplatitelja iz Slovenije, podatke o mirovinskoj štednji u različitim sustavima mirovinskog osiguranja i podatke o uzdržanim članovima. Dakle, na taj je način slovenska Porezna uprava imala 90% podataka potrebnih za ispunjavanje prijave poreza na dohodak, izuzevši podatke o iznajmljenoj imovini, dohotku iz inozemstva i nestandardnim olakšicama. Izmjene u poreznom zakonodavstvu iz 2006. godine, kojima su ukinute nestandardne olakšice, pružile su Poreznoj upravi priliku da uvede unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak jer se dohodak iz inozemstva mora prijaviti Poreznoj upravi u roku 15 dana od primitka, a dohodak od iznajmljivanja do 15. siječnja za prethodnu godinu. U unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak nisu bili uneseni samo podaci za dohodak koji se oporezuje cedularno, odnosno za kamate, dividende iz inozemstva i kapitalne dobitke koje porezni obveznici moraju samostalno popuniti.

Tablica 1. Pregled reformi poreza na dohodak u Sloveniji od 2004. do 2007.

	2004.	2006.	2007.
Porezna olakšica	unaprijed definiran fiksni iznosi porezne olakšice	povećanje osnovne olakšice i smanjenje nestandardnih olakšica	povećanje osnovne olakšice i ukidanje nestandardnih olakšica
Broj poreznih razreda	5	5	3
Porezne stope	16 – 50%	16 – 50%	16 – 41%
Cedularno oporezivanje kamata, dividendi i kapitalnih dobitaka	ne	da	da
Porezne prijave	ispunjavaju porezni obveznici (moguće je elektroničko ispunjavanje)	djelomično unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak	potpuno unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak

Izvor: Čok, 2007.

Nakon što su stupile na snagu izmjene iz 2006. godine, dakle u 2007. godini, obveznicima poreza na dohodak poslani su porezne prijave, unaprijed ispunjene podacima raspoloživima u Poreznoj upravi. Porezni su obveznici trebali dodati podatke koji su u poreznim prijavama nedostajali, ispraviti pogreške i dodati iznose nestandardnih poreznih olakšica koje su željeli prijaviti. Potpisanu poreznu prijavu trebali su predati Poreznoj upravi Internetom, poštom ili osobno. Godine 2008. porezni su obveznici primili unaprijed potpuno ispunjene porezne prijave u kojima je bio uključen i privremeni izračun njihove porezne obveze. Ako porezni obveznici u roku 15 dana nisu podnijeli žalbu protiv privremenog izračuna, tada je on postao njihova konačna obveza poreza na dohodak. To

znači da porezni obveznici koji se slože s podacima Porezne uprave ne trebaju podnositi porezne prijave ili podnositi potpisane prijave poreznim ispostavama. Ta vrsta unaprijed ispunjenih poreznih prijava smanjuje poreznim obveznicima troškove popunjavanja podataka u poreznoj prijavi i podnošenja porezne prijave Poreznoj upravi. Najvažnije promjene poreznog zakonodavstva prikazane su u tablici 1.

Opisane izmjene poreza na dohodak tijekom porezne reforme 2004-2006. godine u Sloveniji ne znače da je cijelo porezno zakonodavstvo napisano na jednostavniji način. Važna je izmjena napravljena kada je pojednostavnjena procedura ispunjavanja obveze poreza na dohodak. To je pojednostavnjenje bilo moguće nakon nekih promjena u poreznom zakonodavstvu, a najvažnije je bilo ukidanje poreznih oslobođenja što ih je porezni obveznik trebao prijaviti.

4. Metodologija

Kao što je već rečeno, cilj istraživanja bio je procijeniti smanjenje troškova ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak u Sloveniji nakon uvođenja unaprijed ispunjenih prijava poreza na dohodak. Rezultati su uspoređeni s procijenjenim troškovima ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak 2001. godine. Istraživanjem je procijenjeno smanjenje troškova ispunjavanja porezne obveze za djelomično unaprijed ispunjene prijave poreza na dohodak 2007. godine te je, na temelju distribucije troškova, uz određene pretpostavke iznesene u pododjeljku 5.2, bilo moguće procijeniti i smanjenje troškova ispunjavanja porezne obveze za 2008. godinu.

4.1. Računovodstveni okvir izračuna troškova ispunjavanja porezne obveze

Za procjenu troškova ispunjavanja porezne obveze korišten je upitnik. Upitnik je oblikovan tako da obuhvati sve potrebne informacije za analizu. Analiza nije obuhvatila troškove planiranja koje su imali porezni obveznici³ i psihološke troškove. Razlog isključivanja troškova planiranja poreza i psiholoških troškova jest to što je njih teško procijeniti te su stoga izostavljeni i iz većine ostalih sličnih istraživanja.

Procjena troškova ispunjavanja porezne obveze obuhvaća ove troškove poreznih obveznika:

- vrijeme koje porezni obveznici i neplaćeni pomagači utroše za pregled i ispunjavanje poreznih prijava;
- troškovi poreznog savjetnika/računovođe;
- ostali novčani troškovi (npr. poštarina).

Vrijeme utrošeno za popunjavanje porezne prijave može se vrednovati u odnosu prema slobodnom vremenu, vremenu utrošenom na poslu ili prekovremenim satima. Dakle, za računanje troškova utrošenog vremena mogu služiti neto plaća, bruto plaća i druge vrijednosti. Odlučeno je da se uzmu u obzir vrijednosti koje napiše porezni obveznik. Taj se pristup primjenjuje uz pretpostavku da su porezni obveznici utrošili svoje vrijeme za is-

³ Troškovi planiranja poreza obično se odnose na troškove koje porezni obveznici imaju kako bi smanjili svoju poreznu obvezu.

punjavanje porezne prijave i stoga su vrijednost tog vremena naveli u upitnicima. Neki inozemni istraživači (Sandford i sur., 1989; Godwin, 1995; Diaz i Delgado, 1995; Pope, 1995; Allers, 1994; Blažič, 2004) odabrali su sličan pristup za vrednovanje vremena, dok su se neki istraživači koristili vrijednošću utemeljenom na prosječnoj neto ili bruto plaći (npr. Slemrod, 1998; Vaillancourt, 1989). Prosječna vrijednost jednog sata utrošenoga u ispunjavanje porezne prijave procijenjena je na 14,81 eura,⁴ uzimajući u obzir procijenjeno vrijeme upotrijebljeno za pregled unaprijed ispunjenih podataka u poreznoj prijavi te vrijeme potrebno za ispunjavanje podataka koji nedostaju, a isključujući dvije vrijednosti koje su značajno odstupale od prosjeka.

4.2. Upitnik, provođenje ankete, odabir uzorka i stopa odaziva

Pitanja o troškovima ispunjavanja porezne obveze temeljila su se na pitanjima postavljenima u istraživanju 2001. godine, kako bi se osigurala usporedivost tih dvaju istraživanja (Klun, 2004). Upitnik iz 2001. godine temeljio se na strukturi upitnika koji su prethodno primijenjeni u inozemstvu. Kao dio faze planiranja ankete pet je poreznih obveznika izravno intervjuirano kako bi se napravio pilot-test razumljivosti upitnika i raspoloživosti podataka. Upitnik je preoblikovan na temelju tog pilot-testa kako bi ga bilo što jednostavnije ispuniti. Osim općih pitanja o spolu, dobi i poreznom razredu, u upitnik su bila uključena i pitanja o vremenu koje su porezni obveznik, članovi njegove obitelji i prijatelji utrošili za ispunjavanje porezne prijave. Utrošeno vrijeme dijelilo se na vrijeme koje je utrošeno za pregled podataka unaprijed ispunjenih u poreznoj prijavi i vrijeme potrebno za unošenje podatka za porezne olakšice jer je to bio jedini način da se procijene i troškovi za 2007. godinu. Osim što su prikazali koliko su vremena utrošili, porezni su obveznici naveli (u eurima) iznos vrijednosti utrošenog vremena i procijenili ostale troškove vezane za poreznu prijavu, kao i troškove eventualnih savjetodavnih usluga.

Najveća teškoća u definiranju uzorka poreznih obveznika bila je činjenica da je registar obveznika poreza na dohodak tajan, što je značilo da nije moguće ostvariti reprezentativan uzorak.⁵ Stoga je uzorak od 600 mogućih obveznika poreza na dohodak dobiven slučajnim odabirom iz telefonskog imenika. Poštom je poslan upitnik i pismo koje je sadržavalo informaciju da se upitnik može ispuniti online jer je pripremljen elektronički. Ministarstvo javne uprave i Porezna uprava Republike Slovenije pomogli su u dijeljenju i promociji upitnika stavivši ga na svoje web stranice. Iako je korištenje Internetom u Sloveniji znatno poraslo,⁶ istraživači nisu željeli zanemariti porezne obveznike koji se Internetom ne koriste često, pa su neki upitnici (5% od 600 njih) popunjeni na temelju telefonskih intervjuja.⁷ Anketa cijelog uzorka provedena je u drugoj polovici svibnja i početkom lipnja 2007. godine.

⁴ Prosječna neto plaća u Sloveniji 2007. godine bila je 4,80 eura po satu. Korištenjem prosječne neto plaće po satu, procijenjeni bi troškovi ispunjavanja porezne obveze bili mnogo manji.

⁵ Isti se problem pojavio i 2001. godine.

⁶ U prvom kvartalu 2007. godine 58% kućanstava imalo je pristup Internetu, a 44% kućanstava koristilo se širokopoljnim pristupom Internetu. U prvom kvartalu 2007. godine 56% osoba u dobi od 10 do 74 godine koristilo se Internetom (Statistical Office of the Republic of Slovenia, 2007).

⁷ Intervjui su provedeni s osobama starijim od 55 godina.

Ukupno je 481 porezni obveznik ispunio upitnik; "samozaposleni"⁸ su posebno obrađeni i isključeni iz te analize, zajedno s dva upitnika koja se nisu mogla obraditi jer su odgovori u njima bili nepotpuni. Dakle, u analizu je bilo uključeno 439 popunjenih upitnika. Nije bilo moguće izračunati stopu odaziva jer su stigli ispunjeni upitnici poslani poštom, ali i oni koje su obveznici vidjeli na web stranicama i ispunili. Bilo je nemoguće utvrditi koliko je ljudi vidjelo upitnik na web stranicama na kojima su promovirani.

Ukupno 439 ispunjenih upitnika relativno je malen uzorak (pokrivenost populacije – 0,042%). Ipak, istraživanje je usporedivo sa sličnim anketama provedenima u inozemstvu jer je pokrivenost uzorka s obzirom na ukupno stanovništvo usporediva s prethodnim inozemnim i slovenskim istraživanjima. Naime, najniža pokrivenost bila je u Velikoj Britaniji i Njemačkoj: 0,008% (Sandford i sur., 1989; Tiebel, 1986), a najveća u Nizozemskoj: 0,09% (Allers, 1994). Pokrivenost uzorka postignuta istraživanjem 2001. godine u Sloveniji bila je 0,022% (Klun, 2004).

4.3. Ponderiranje prema populaciji

Provjera je li uzorak reprezentativan pokazala je kako je udio poreznih obveznika u najnižem poreznom razredu u uzorku bio manji od udjela poreznih obveznika u tom razredu u cijeloj populaciji. Usto, u uzorku je bio velik udio poreznih obveznika s visokim dohocima. Dodatna razlika s obzirom na cijelu populaciju jest raspodjela uzorka prema broju izvora poreza na dohodak. U uzorku je udio poreznih obveznika s jedan ili dva izvora dohotka bio mnogo veći nego u ukupnoj populaciji, a udio onih s tri-četiri izvora dohotka bio je prilično malen (v. tabl. 2).

Tablica 2. Uzorak i populacija raspodijeljeni prema poreznim razredima i broju izvora dohotka

Porezni razred	Porezni razredi		Broj izvora dohodaka		
	Populacija (%)	Uzorak (%)	Broj izvora dohodaka	Populacija (%)	Uzorak (%)
1.	55,4	14,7	1 – 2	37,0	70,1
2.	28,7	27,2	3 – 4	45,9	24,2
3.	12,3	39,2	5 – 6	6,6	5,5
4.	2,9	15,7	više od 6	0,4	0,2
5.	0,7	3,2			

Izvor: Interni podaci slovenske Porezne uprave (2007) i anketa

Korelacija između procijenjenih troškova ispunjavanja porezne obveze i broja izvora poreza na dohodak te visine dohotka mjerena je uz pomoć Pearsonova koeficijenta korelacije. Rezultati pokazuju da su obje veze pozitivne, ali nisu statistički signifikantne.

⁸ Ispunjenje poreznih obveza za tu skupinu obveznika poreza na dohodak zahtijeva drugačiji način knjigovodstva i ispunjavanja poreznih prijava, unatoč činjenici da ih zakon smatra obveznicima poreza na dohodak. Njihovi su se odgovori bitno razlikovali od odgovora ostalih obveznika poreza na dohodak. Ti su porezni obveznici bili isključeni iz analize i u 2000. godini.

tne.⁹ Budući da su u istraživanju 2001. godine troškovi ispunjavanja porezne obveze ponderirani samo prema poreznom razredu, izračun ukupnih ponderirani troškova ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak 2006. porezne godine napravljen je na isti način.

5. Procjena troškova ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak

5.1. Porezna godina 2006.

Porezni su obveznici izjavili da im je za pregled podataka u unaprijed ispunjenoj poreznoj prijavi i za unos poreznih olakšica prosječno trebalo samo 28,6 minuta, dok je članovima obitelji prosječno trebalo 12,9 minuta, a prijateljima 8 minuta. Porezni su obveznici utrošili prosječno 4 minute za ispunjavanje odvojene prijave poreza na dohodak (za kamate koje su veće od iznosa olakšice, kapitalne dobitke i dohodak iz inozemstva), pri čemu je uzeta u obzir činjenica da većina poreznih obveznika ne treba podnijeti posebnu poreznu prijavu.¹⁰ Ukupno prosječno vrijeme potrebno za popunjavanje svih zahtjeva vezanih za porez na dohodak bilo je 53,5 minute. Muškarcima obveznicima u dobi od 25 do 45 godina, kao i poreznim obveznicima s više izvora dohodaka, prosječno je trebalo više vremena za ispunjavanje njihove porezne prijave. Porezni obveznici iz najvišega poreznog razreda, odnosno oni s najvećim dohotkom, utrošili su najviše vremena. Osobe s najvišim i najnižim obrazovanjem također su dulje popunjavale svoje porezne prijave. Struktura i prosječni trošak ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak prikazane su u tablici 3. Iako se struktura blago izmijenila u odnosu prema 2000. godini, utrošeno vrijeme poreznog obveznika i dalje je najveći dio troška. Zanimljivo je da trošak poreznog savjetnika/računovođe i dalje ima relativno malen udio u ukupnim troškovima,¹¹ premda je taj trošak u inozemnim istraživanjima općenito mnogo veći.

Tablica 3. Struktura troškova obveznika poreza na dohodak za 2007. godinu

	Prosječni trošak po poreznom obvezniku	Udio (u %)
Troškovi utrošenog vremena	15,16	69,5
Troškovi poreznog savjetnika / računovođe	0,91	4,2
Ostali troškovi	5,75	26,3
Ukupno	21,82	100,0

Izvor: anketa među obveznicima poreza na dohodak 2007.

⁹ R (troškovi i visina dohotka) = 0,177 i R (troškovi i broj izvora dohodaka) = 0,205, u oba slučaja sa sig. (dvostrano) = 0,000.

¹⁰ Za osobe koji nisu podnijele posebnu poreznu prijavu korištena je nula.

¹¹ Udio poreznih obveznika koji su za pomoć platili poreznim savjetnicima (4,6% ispitanih) također je niži nego 2000. godine (10,9% ispitanih).

Analiza je nastavljena utvrđivanjem ponderirane prosječne vrijednosti po poreznom obvezniku, kako bismo izračunali ukupnu vrijednost troškova ispunjavanja porezne obveze za sve porezne obveznike. Kako je već rečeno, troškovi su ponderirani prema broju poreznih obveznika u svakom poreznom razredu. Ponderirani prosječni trošak po poreznom obvezniku izračunan je množenjem prosječne vrijednosti troška za svaki pojedini porezni razred udjelom poreznih obveznika u svakom pojedinim poreznom razredu u ukupnoj populaciji. Prosječni ponderirani trošak po poreznom obvezniku jest 15,40 eura, što znači da je u poreznoj 2006. godini ukupan trošak za sve porezne obveznike bio 16,02 milijuna eura. Dakle, troškovi ispunjavanja porezne obveze obveznika poreza na dohodak 2006. godine činili su 0,89% prihoda od poreza na dohodak i 0,05% BDP-a.

Slično ostalim istraživanjima troškova ispunjavanja porezne obveze, ovo je istraživanje pokazalo da su troškovi regresivni. Oni čine 0,42% dohotka obveznika u najnižem poreznom razredu, 0,21% dohotka obveznika u drugome, 0,16% dohotka obveznika u trećemu, 0,09% dohotka obveznika u četvrtomu poreznom razredu i 0,13% dohotka obveznika u najvišem poreznom razredu, unatoč činjenici da porezni obveznici s višim dohocima imaju veće troškove ispunjavanja porezne obveze.

5.2. Procjena troškova za poreznu godinu 2007.

Kao rezultat promjena u zakonodavstvu 2008. godine obveznici poreza na dohodak primili su unaprijed ispunjene prijave poreza za dohodak iz 2007. godine. Unaprijed ispunjene porezne prijave sadržavale su privremeni izračun porezne obveze za poreznog obveznika, koji se također uzima kao konačno rješenje porezne uprave ako porezni obveznik ne nađe u njemu neku pogrešku. Ako porezni obveznici nađu pogrešku, u roku 15 dana moraju podnijeti žalbu i informirati Poreznu upravu o ispravnim podacima.¹²

U našem upitniku postavljena su zasebna pitanja vezana za vrijeme potrebno za pregledavanje ispunjenih podataka i za vrijeme potrebno za popunjavanje podataka o poreznim olakšicama. Osim toga, ispitani su porezni obveznici trebali detaljno definirati svaki novčani izdatak vezan za slanje ili predaju potpisanih prijava poreza na dohodak. Podjelom utrošenog vremena na ono koje su utrošili porezni obveznici, članovi obitelji i prijatelji te podjelom izdataka na isti način, istraživači su uspjeli procijeniti troškove ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak za 2008. godinu.

Procjena prosječnih troškova po poreznom obvezniku temeljila se na ovim pretpostavkama:

- jednaka je količina vremena utrošena za pregled unaprijed ispunjenih podataka u prijavi poreza na dohodak;
- troškovi ispunjavanja porezne obveze za posebne prijave poreza na dohodak ostali su nepromijenjeni jer se udio poreznih obveznika koji su podnijeli posebne porezne prijave nije znatno razlikovao;
- utrošeno vrijeme vrednuje se na jednak način;
- troškovi poreznog savjetnika/računovođe ostali su nepromijenjeni;

¹² Žalilo se 7,6% poreznih obveznika, a od navedenih žalbi 76,6% bilo je vezano za promjene informacija o olakšici za dijete (Tax Administration of the Republic of Slovenia, 2008).

- rashodi su smanjeni za iznos plaćen za slanje i predaju potpisanih poreznih prijava Poreznoj upravi, dok su rashodi za prikupljanje informacija ostali nepromijenjeni.

Na temelju navedenih pretpostavki, porezni bi obveznik 2008. godine za poreznu prijavu prosječno utrošio 14,4 minute, članovi njegove obitelji 6,7 minuta, a prijatelji 4,4 minute. Budući da su odvojene porezne prijave ostale nepromijenjene, vrijeme potrebno za njihovo ispunjavanje ostalo je 4 minute. Prosječno vrijeme koje bi utrošio porezni obveznik procijenjeno je na 29,5 minuta, što je gotovo polovica vremena utrošenog 2007. godine (da budemo točni, 45% manje). Uzimajući u obzir vrijeme procijenjeno po poreznom obvezniku, troškove poreznog savjetnika/računovođe i troškove za prikupljanje informacija, ukupni bi troškovi ispunjavanja obveze poreza na dohodak za 2008. godinu bili 8,98 eura po poreznom obvezniku, što je za 12,84 eura manje nego 2007. godine. Prosječni ukupni trošak za sve obveznike poreza na dohodak bio bi 9,1 milijuna eura. Budući da se broj poreznih razreda 2007. godine smanjio na tri, procjena ponderirane prosječne vrijednosti po poreznom obvezniku nije bila moguća. Ukupna ušteda u usporedbi s 2006. godinom za cijelu bi populaciju iznosila 13,6 milijuna eura, ako uzmemo u obzir istu populaciju kao 2006. godine. Uzmemo li u obzir ukupnu populaciju u 2007. godini, prosječni ukupni troškovi ispunjavanja obveze poreza na dohodak gotovo su jednaki (9,09 milijuna eura) jer se broj poreznih obveznika nije značajno smanjio.¹³ Ipak, moramo napomenuti da uvođenje unaprijed potpuno ispunjenih prijava poreza na dohodak nije najvažniji razlog smanjenja troškova ispunjavanja porezne obveze. Razlika između troškova ispunjavanja obveze poreza na dohodak u 2006. i 2007. godini rezultat je ukidanja nestandardnih poreznih olakšica jer je samo mali dio smanjenja troškova ispunjavanja porezne obveze posljedica manjih troškova slanja poreznih prijava Poreznoj upravi.¹⁴ Stoga su rezultati porezne godine 2006. uspoređeni s poreznom godinom 2000, kada su porezni obveznici samostalno ispunjavali potpuno prazne porezne prijave. Ipak, čak i tu usporedbu treba pažljivo promotriti. Neke druge promjene zakonodavstva također su mogle rezultirati smanjenjem troškova ispunjavanja navedene porezne obveze (npr. oporezivanje dividendi po odbitku, koje se smatra konačnim porezom), a i neke druge promjene mogle su rezultirati povećanjem troškova (npr. posebne porezne prijave za kamate i kapitalne dobitke, velik broj promjena u kratkom vremenu). Stoga je usporedba koja slijedi približan pokazatelj posljedica unaprijed ispunjenih poreznih prijava na troškove i pri interpretaciji rezultata treba uzeti u obzir sve navedene činjenice.

5.3. Usporedba s poreznom godinom 2000.

Troškovi ispunjavanja obveze poreza na dohodak procijenjeni su i za poreznu godinu 2000, i to na temelju ankete provedene 2001. godine. Uzorak je izabran na jednak način. Upitnik za 2006. godinu bio je jednak onome iz 2001. godine. Najveća razlika između dva istraživanja jest to što su 2006. godine bili dostupni i online upitnici (upitnici na Internetu).

Usporedba rezultata dvaju istraživanja pokazuje kako djelomično ispunjena prijava poreza na dohodak omogućuje znatno smanjenje troškova ispunjavanja porezne obveze.

¹³ Broj se smanjio za 27.336 poreznih prijava.

¹⁴ Prosječno 0,34 eura.

Tablica 4. prikazuje razlike uspoređenih rezultata za sve godine. Najbolje je usporediti prosječne troškove ispunjavanja porezne obveze po poreznom obvezniku kako bismo isključili utjecaj veličine populacije na ukupne vrijednosti. Ako usporedimo samo utrošeno vrijeme, ostali troškovi i troškovi poreznog savjetnika/računovođe bili bi isključeni iz usporedbe. Važno je primijeniti istu vrijednost za vrednovanje utrošenog vremena (u ovom primjeru vrijednosti navedene u anketi 2007. godine) kako bi se isključio utjecaj različitog vrednovanja vremena između dva istraživanja. Prosječni trošak po obvezniku poreza na dohodak 2000. godine iznosio je 37,93 eura i 21,82 eura za 2006. godinu. Dakle, troškovi su 2006. godine niži za oko 73%. Kao što je već rečeno, razlika u troškovima 2007. porezne godine općenito je rezultat pojednostavnjenja administrativne procedure. Mogli bismo procijeniti da je pojednostavnjenje administrativne procedure za obveznike poreza na dohodak od 2000. do 2007. godine smanjilo troškove po poreznom obvezniku za više od 300% te za više od 100% od 2006. do 2007. godine, kad potpuno unaprijed popunjene porezne prijave nisu znatnije utjecale na smanjenje troškova ispunjavanja obveze.

Tablica 4. Usporedba utrošenog vremena i procijenjenih troškova ispunjavanja porezne obveze za porezne godine 2000, 2006. i 2007.

	2000.	2006.	2007.
Prosječno utrošeno vrijeme po poreznom obvezniku (u minutama)	141,60	53,50	29,50
Prosječni troškovi po poreznom obvezniku (u eurima)	28,14 ^a 37,93 ^b	21,82	8,98
Ukupni troškovi (u mil. eura)	32,10	22,70	9,10
Troškovi kao udio prihoda od poreza na dohodak (u %)	1,99 ^c	0,89	0,50
Troškovi kao udio BDP-a (u %)	0,133	0,05	0,03

^a Prilagođeni iznos (uz revalorizaciju¹⁵) za troškove procijenjene 2001. godine.

^b Troškovi su izračunani upotrebom vrijednosti utrošenog sata koju su naveli porezni obveznici 2007. godine.

^c Ne računajući negativne financijske učinke.

Izvor: anketa među obveznicima poreza na dohodak 2007.

Usporedba troškova ispunjavanja porezne obveze kao udjela u приходима od poreza na dohodak¹⁶ pokazuje kako nakon uvedenih zakonskih promjena taj udio pada ispod 1%, što znači da je, osim u Švedskoj, od svih proučavanih zemalja,¹⁷ u Sloveniji najniži (više vidjeti u Klun, 2004).

¹⁵ Revalorizacija je izračunana primjenom kalkulator revalorizacije s internetske stranice slovenskog Zavoda za statistiku (<http://www.stat.si/>), koji se koristi cjenovnim indeksima.

¹⁶ Usporedbu treba promatrati kao vrlo općenitu jer na taj odnos utječu porezne stope, porezne olakšice, oporezivi dohodak i ostale determinante oporezivanja dohotka u određenoj državi.

¹⁷ Velika Britanija 3,6% (Sandford i sur., 1989), Australija 4% (Tran-Nam i sur., 2000), SAD 5-6% (Slemrod i Sorum, 1984), Nizozemska 3% (Allers, 1994), Kanada 2,5% (Vaillancourt, 1989), Španjolska 3,3% (Diaz i Delgado, 1995), Švedska 1,7% (Malmer, 1995).

6. Zaključak

Provedeno je istraživanje kako bi se procijenilo smanjenje troškova ispunjavanja porezne obveze za obveznike poreza na dohodak koje je postignuto uvođenjem nekoliko pojednostavnjenja administrativnih procedura u slovenskom zakonodavstvu. Najvažnija promjena koja je utjecala na smanjenje troškova ispunjavanja porezne obveze bilo je uvođenje unaprijed ispunjenih poreznih prijava. Rezultati istraživanja pokazuju kako je pojednostavnjenje administrativnih procedura vezanih za ispunjavanje poreznih prijava za obveznike poreza na dohodak rezultiralo smanjenjem troškova ispunjavanja porezne obveze za 73%. Istraživanjem je utvrđeno kako je ukidanje poreznih olakšica i uvođenje unaprijed potpuno ispunjenih poreznih prijava rezultiralo daljnjim smanjenjima troškova ispunjavanja porezne obveze.

Unatoč nizu pretpostavki, rezultati istraživanja dobar su pokazatelj donositeljima političkih odluka, odnosno državi, kolika je važnost ukidanja suvišnih administrativnih tereta, kao i procjena utjecaja različitih izmjena zakonodavstva. Ovakvo je istraživanje ujedno pokazatelj truda što ga je dosad napravio EU – i druge članice OECD-a – za smanjenje troškova ispunjavanja porezne obveze, koji se već određeno vrijeme poduzima putem kampanje za “rezanje crvene trake (smanjenje birokracije)”. Ovo istraživanje jasno pokazuje kako pojednostavnjenje procedura vodi znatnom smanjenju troškova za fizičke osobe, iako samo nudi procjenu tih troškova.

U ovom radu prikazana procjena troškova ispunjavanja obveze za obveznike poreza na dohodak za Sloveniju temelji se na nizu pretpostavki koje je također moguće promatrati i kao ograničenja ovog istraživanja. Jedno od najvećih ograničenja nesumnjivo je činjenica da istraživanje ne uzima u obzir dodatne troškove koji za porezne obveznike nastaju kao posljedica pogrešaka u poreznim prijavama koje ispunjava Porezna uprava (samo se 1,8% poreznih obveznika žalilo na unaprijed ispunjene porezne obveze); nisu procijenjeni troškovi za svaku “odvojenu” poreznu prijavu, već samo prosjek za sve odvojene porezne prijave, kako su ih naveli porezni obveznici u upitnicima. Budući da je u posljednje tri godine napravljen niz promjena u zakonodavstvu poreza na dohodak, teško je razdvojiti utjecaj svake pojedine promjene na troškove ispunjavanja te porezne obveze. I same promjene vjerojatno su utjecale na povećanje troškova ispunjavanja porezne obveze jer porezni obveznici moraju “naučiti” nova pravila.

Ipak, rezultati istraživanja nude važan pokazatelj o koristima koje nastaju mjerenjima vezanim za pojednostavnjenje procedure. Bilo bi zanimljivo dopuniti rezultate istraživanja podacima o uštedama Porezne uprave ostvarenim uvođenjem unaprijed ispunjenih poreznih prijava. Činjenica da zaposlenici Porezne uprave više ne moraju unositi podatke iz poreznih prijava koje su dosad podnosili porezni obveznici u informacijski sustav vjerojatno znači da je vrijeme potrebno za obradu poreza na dohodak barem upola kraće. Slanje unaprijed ispunjenih poreznih prijava običnom poštom¹⁸ također znači dodatne uštede za Poreznu upravu. Ali troškovi informacijske tehnologije vjerojatno su porasli. Ipak operativni troškovi – odnosno ukupni troškovi administracije za porezne obveznike

¹⁸ Prije promjena u propisima Porezna je uprava bila obvezna slati porezne prijave poreznim obveznicima preporučeno (bio je potreban potpis primatelja), što je koštalo 3,4 puta više od obične pošte.

i Poreznu upravu – znatno su smanjeni u usporedbi s prethodnim godinama. Svaka takva ušteda znači povećanje konkurentnosti ekonomije. Ona znači i izravnu uštedu raspoloživog dohotka poreznog obveznika i smanjenje javne potrošnje.

*S engleskog prevela Mihaela Bronić
Institut za javne financije, Zagreb*

LITERATURA

Allers, A. M., 1994. *Administrative and Compliance Costs of Taxation and Public Transfers in the Netherlands*. Groningen: Rijksuniversiteit.

Ariff, M., 2001. "Compliance Cost Research in Selected Asian Economies" in: C. Evans, J. Pope and J. Hasseldine, eds. *Tax Compliance Costs: A Festschrift for Cedric Sandford*. Sydney: Prospect, 249-268.

Blažić, H., 2004. "Troškovi podnošenja prijave poreza na dohodak građana". *Financijska teorija i praksa*, 28 (3), 271-291.

Chittenden, F., Kauser, S. and Poutziouris, P., 2003. "Tax Regulation and Small Business in the USA, UK, Australia and New Zealand". *International Small Business Journal*, 21 (1), 93-115.

Claps, M., 2006. "Citizens Don't Care How it Works, as Long as it Works". *European IT Forum 2006*.

Čok, M., 2007. "Reforms of the Slovenian Personal Income Tax System". *Economic and Business Review*, 9 (4), 351-362.

Das-Gupta, A. 2003. *The Income Tax Compliance Cost of Corporations in India, 2000-01* [online]. Available from: [http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=466041].

Diaz, C. and Delgado, M., 1995. "The Compliance Costs of Personal Income Tax in Spain" in C. Sandford, ed. *Tax Compliance Costs Measurement and Policy*. Bath: Fiscal Publications, 210-225.

European Commission, 2006. *Measuring Administrative Costs and Reducing Administrative Burdens in the European Union*. Commission Working Document. Available from: [http://www.ec.europa.eu/enterprise/regulation/better_regulation/docs/en_691.pdf].

Evans, C. [et al.], 1998. "Taxation Compliance Costs: Some Recent Empirical Work and International Comparisons". *Australian Tax Forum*, 14 (2), 93-122.

Evans, C., 2003. "Studying the Studies: An Overview of Recent Research into Taxation Operating Costs". *Journal of Tax Research*, 1 (1), 64-92.

Godwin, M., 1995. "The Compliance Costs of the United Kingdom Tax System" in C. Sandford, ed. *Tax Compliance Costs Measurement and Policy*. Bath: Fiscal Publications, 73-100.

Goolsbee, A., 2006. *The Simple Return: Reducing America's Tax Burden Through Return-Free Filing* [online]. Available from: [http://www.brookings.edu/views/papers/200607goolsbee_wp.htm]

Highfield, R., 2006. "Pre-populated Income Tax Returns: The Next "Big Thing" in Reform of the Administration of Australia's Personal Income Tax System". Keynote address to 7th International Tax Administration Conference, ATAX, University of New South Wales, Australia.

Klun, M. and Blažič, H., 2005. "Tax Compliance Costs for Companies in Slovenia and Croatia". *Finanzarchiv*, 61 (3), 418-37.

Klun, M., 2004. "Compliance Costs for Personal Income Tax in a Transition Country: the Case of Slovenia". *Fiscal Studies*, 25 (1), 93-104.

Malmer, H., 1995. "The Swedish Tax Reform in 1990-1991 and Tax Compliance Costs in Sweden" in C. Sandford, ed. *Tax Compliance Costs Measurement and Policy*. Bath: Fiscal Publications, 226-262.

OECD, 2001. *Businesses' Views on Red Tape*. Paris: OECD.

OECD, 2006. *OECD E-Government Project. Proposal for Work on an Inventory of E-Government Business Case Indicators*. GOV/PGC/EGOV (2006)3. Paris: OECD.

OECD, 2007. "Cutting Red Tape: National Strategies". *Policy Brief, January 2007*. Available from: [<http://www.oecd.org/publications/Policybriefs>].

OECD, 2008. "Programs to Reduce the Administrative Burden of Tax Regulations in Selected Countries". *Forum on Tax Administration. Information Note*. Paris: OECD.

Pope, J., 1995. "The Compliance Costs of Major Taxes in Australia" in C. Sandford, ed. *Tax Compliance Costs Measurement and Policy*. Bath: Fiscal Publications, 101-125.

Sampson, A., 2007. "Pre-filled tax returns still need checking". *Business Day, May 12*. Available from: [<http://www.smh.com.au/news/business/prefilled-tax-returns-still-need-checking/2007/05/11/1178390553355.html>].

Sandford, C. T., Godwin, M. and Hardwick, P., 1989. *Administrative and Compliance Costs of Taxation*. Bath: Fiscal Publications.

SCM Network, 2005. *International Standard Cost Model Manual* [online]. Available from: [<http://www.administrative-burdens.com/default.asp?page=122>].

Slemrod, J., 1998. "On Voluntary Compliance, Voluntary Taxes, and Social Capital". *National Tax Journal*, LI (3), 485-491.

Slemrod, J. and Sorum, N., 1984. "The Compliance Cost of U.S. individual Income Tax System." *National Tax Journal*, 37 (4), 461-474.

Statistical Office of the Republic of Slovenia, 2007. *Internet Usage in Households, Slovenia, 1st quarter 2007* [online]. Available from: [http://www.stat.si/eng/novica_prika-zi.aspx?id=1185].

Tax Administration of the Republic of Slovenia, 2008. *Davčna uprava izdala še 26.905 dohodninskih odločb za leto 2007* [online]. Available from: [<http://www.durs.gov>].

si/nc/si/splosno/cns/arhiv_novic/?tx_simplnewssearch_pi1%5Byear%5D=2008&tx_simplnewssearch_pi1%5Bmonth%5D=10].

Tiibel, C., 1986. *Überwälzte Kosten der Gesetze – Eine empirische Analyse der Folgekosten für den Markt.* Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht.

Tran-Nam, B. [et al.], 2000. “Tax Compliance Costs: Research Methodology and Empirical Evidence from Australia”. *National Tax Journal*, 53 (2), 229-252.

Vaillancourt, F., 1989. “The Administrative and Compliance Costs of the Personal Income Tax and Payroll Tax System in Canada.” *Canadian Tax Paper*, No. 86. Toronto: Canadian Tax Foundation.

Vitek, L., Pavel, J. and Pubal K., 2003. *Effectiveness of the Czech Tax System – Administrative and Compliance Costs Measurement.* Prague: IIPF Congress.

M a j a K l u n
**Pre-filled Income Tax Returns: Reducing Compliance
Costs for Personal Income Taxpayers in Slovenia**

Abstract

Simplifying procedures and improving legislation generally lead to a reduction in the compliance costs. The introduction of pre-filled tax returns clearly simplifies the tax compliance procedure. Before the introduction of pre-filled tax returns for personal income taxpayers in Slovenia, tax legislation was also modified. This paper presents the results of research into the compliance costs for personal income taxpayers before and after the simplification of the compliance procedure in Slovenia, irrespective of tax legislation itself not being simplified. The results indicate that pre-filled tax returns reduce compliance costs for personal income taxpayers by around 73%. Nevertheless, this is only a tentative estimate, since several assumptions are taken into account.

Key words: compliance costs, personal income tax, pre-filled tax return, Slovenia